

WAGONS MARSAS

Politikos, visuomenės ir mokslo laikraštis.

Eina vieną kartą per savaitę.

Laikraščio kaina:

Mėnesiams	12	9	6	3
Rygoje	2 r. 25 k.	1 r. 75 k.	1 r. 15 k.	60 k.
Lietuvoje ir Rusijoje	2 r. 50 k.	1 r. 90 k.	1 r. 25 k.	65 k.
Svetimose viešpatijose	5 r. — k.	3 r. 80 k.	2 r. 50 k.	1 r. 30 k.

Vienas numeris 5 kap.

Apskelbimai. Vienai petito eilei arba jos vietai ant pirmojo puslapio mokama 80 kap., ant paskutiniojo — 10 kap.

Redakcijos ir Administracijos adresas:

Ryga, Elizavetinskaja, № 24.

Tuo adresu reikia siųsti pinigai ir laišakai.

Permainant adresą, reikia atsiųsti 80 kap. ir senasis adresas; geriausiai bus pridėjus laikraščio juosteles.

Užsieniuose gyvenančius ėmėjus prašome siųsti pinigus per **Penktąją Rygos Savitarpinę Kredito Draugiją**; tik nesiųsti „money orderiais“.

Siunčiant mums rankraščius, prašome ant jų parašyti: savo pavardę ir adresą.

Neapmokėtų markėmis laiškų ir raštų Redakcija nepriima; netinkančių rankraščių Redakcija savo lėšomis negrąžina.

№ 22.

Šeštadienis, Rugpjūčio 15 (28). d. 1909 m.

I Metai.

„Rygos Garso“ dalininkams.

Visus „Rygos Garso“ dalininkus (pajininkus) kviečiame rugpjūčio mėn. 18 d. į redakciją, 8 val. vakaro, visuotinan susirinkimam. Geldžiama, kad pributų visi, nes tas susirinkimas nutars mūsų laikraščio likimą.

Pilnieji nariai.

G. Liehtarovičaitės

mergaičių gymnazija

persikelia į Suvorovo gatv. № 14

(įėjimas nuo Elizavetinskosios).

Istojiimo egzamenai rugpjūčio 19 dien. 10 val.

Mokslo pradžia rugpjūčio 21 dien.

Mokinius priima kasdien nuo 12 iki 2 val.

Streleckaja g. № 9.

Išelvystė.

Pusiau valdiškasis, ministerių pirmininko Stolypino įkvepiamas, dienraštis, „Rossija“ praneša, kad netrukus bus sudaryta tam tikra komisija iš visų ministerijų atstovų tyčia išelvystės reikalams peržiūrėti. Dienraštis primena, kad šiandien negalima išelvystės laikyti kokiu sunkiu, baustinu nusidėjimu, kaip tat kitados yra buvę, kuomet Rusijos valdininkai išbėgdavę iš tėvynės į kitas valstijas, ydant ten, pasidavus neprietelams, eiti prieš Rusiją. Dabartinė išelvystė tai ne esąs koksai nuodėmingas žygis, o tiktai ieškojimas pelno, kurio tėvynėje nėra randama, ir t. t.

Taigi toji komisija, išdirbusi savo sumanymą apie išelvystės sutvarkymą, be abejo, įteiks jį ministeriams įnešti į V. Dumą ir į Tarybą.

Lietuviams išelvystės klausimas yra vienas iš skaudžiausių šių dienų klausimų. Mums reikia, kad, viena, mūsų išelvystei leista būtų keliauti į Ameriką ir į visus pasaulio kraštus visuomet ir be jokių kliūčių; antra, kad pagrizinimui taip pat nebūtų daroma jokių kliūčių. Vadinasi, mums reikia, kad laisvai iškeliauti iš Lietuvos ir pagrizti Lietuvon galėtų visuomet kiekvienas Lietuvos gyventojas abiejų lyčių visokiame amžiuje. Dabar valdžia neisleidžia iš Rusijos ribų jaunų vyrų, kurie dar nėra atlikę karuomenės. Toksai suvaržymas vyriškosios jaunuomenės visiškai nepasiekia savo tikslo. Kurie nor eiti, tie vis išeina, nors ir draudžiama. Savo keliu slaptas išėjimas išelvystei daug piktą pridriba. Priversti eiti per ribą slapta, jie pakliūva į žydiškųjų plėšikų nagus, kurie juos butinai nuplėšia, o kartais ir visiškai prazudo medžiagiškai ir doriskai.

Pranešimas.

Norincius įstoti Rygos Lietuvių Pašalpos Draugijos 2 klesų mokyklon vaikus (mergaites ir berniukus) prirašinėjama nuo rugpjūčio mėn. 16 ligi 20 d., — prašoma kreipties išryto nuo 10 ligi 12 val. ir vakare nuo 6½ ligi 8 val. Rugpjūčio 16 d. (nedėdieni) bus prirašinėjama draugijos posėdžių laiku.

Mokslas prasidės rugpjūčio 20 dien. 9 valandą ryto.

Mokyklą draugijos bute:

Plavučaja № 27.

Valdyba.

Ypač gi sunkus slaptųjų pabėgėlių pagrizimas. Daugelis jų, bijodami sunkių kliūčių ant ribos, bijo grįžti ir kenčia Amerikoje ilgėsi tėvynės, iki visiškai ne užaušta, iki neišnyksta noras grįžti tėvynėn. Reiktų, kad norintems važiuoti Amerikon ar kiton šalin, lengvai būtų gaunamas pašpartas visokiame amžiuje: kad galėtų važiuoti ir atstarnavusieji karreiviai ir neatsitarnavusioji jaunuomenė, kaip tat yra daroma Vokietijoje ir kitose šalyse. Kada bus laikas stoti karan ar karuomenėn, bus galima kiekvieną, su lyg pašparto, paraginti, kad pagriztų. Svarstant šitą išelvystės klausimą Dumoje, mūsų atstovai privalytų apšviesti jį kuoaishiausiais ir reikalauti išelvystei ir pareivystei kuodidžiausios laisvės. Ipač reiktų pasirupinti, kad ikišiol išėjusieji į svetimus kraštus lietuviai, galėtų lengvai pagrizti tėvynėn.

Atsilankius Savalkų gubernijoje.

(Keletas minčių, kilusių paviešėjus tarp žemdirbių)

Patekau į Savalkų guberniją per pačią rugiapiutę. Sunkus tai yra darbas ta rugiapiute. Savalkiečiai kerta rugius ilgaisiais dalgiais, kerta sparčiai, tarytum skubėdami prasimant žviežios duonos. Kitąsyk labai mėgdavau tą darbą: gražu budavo matyti, kaip po tvirto vyro dalgiu griūva rugių pluoštai, kaip juos skubiai sugriebia iškaitusi mergina į pėdus ir meta surišusi į šalį. Šiuo tarpu man rugiapiute netaip patiko. Rodėsi, kad dalgiai ne taip klauso kirtikų, kaip kitąsyk. Umai permaniau, dėlko taip yra: kirtikai ar perjauni, ar pėseni, retas — pačiam gerume vyras.

Kur dingo tvirtieji darbininkai? Iškeliavo į Ameriką ir į kitus kraštus, ar parsisamdė į dvarus. Ukininkams liko seniai ar dar nesubrendę vyrai.

Penktoji Rygos Savitarpinė Kredito Draugija

Rygoje, Dorpato g. 7.

Telefonas 1905.

Už įdėtusius pinigus duoda iki 6% (nuošimčių), prie tam valdiškieji mokesčiai nėra atrokuoti, o už vekselių diskontą rokuojama 7½—9½% — Įdėtusius pinigus išmoka nepranešus išanksto.

Kontoras atidarytas nuo 10 iki 3.

Valdyba.

Yra daug priežasčių, dėl kurių lietuviai įvairių luomų keliauja į svetimus kraštus, laimės ieškodami. Darbininkai tur dar savo ypatingą priežastį. Ta priežastis iš lotyniško vadinasi celibatas. Taip, celibatas, tas pats celibatas, kurs priverstinas yra kunigų luomui. Priverstinas nevedimas pačios vadinasi celibatu. Ir ukininko bernas negali būti vedęs: vedusiam darbininkui nėra vietos ukininko grįčioje, jis tur eiti į dvarą kumečiauti, ar kur-nors liuosininkauti.

Kunigų gyvenimas Lietuvoj, rodosi, labai geras: ir sotys ir apsirėdę ir gerbiami, o betgi neperdaug atsiranda norinčių stoti į šį gerbiamąjį „stoną“. Perskaudus kiekvienam žmogui priverstinas išsizadėjimas šeimyniško gyvenimo.

Kai-kurie ukininkai sąvalkiečiai pradeda laikyti kumečius, t. y. bernus su šeimynomis. Tai pajiegia betgi tiktai turtingesnieji, didžlaukiai. Menkesnieji tuo tarpu pasakina jaunamečiais ir pasenusiais darbininkais arba samdininkais, t. y. nenuolatais darbininkais. Ukio vedimas nuo to daug nukencia.

Nėpriteklus tvirtų darbininkų kartu su senovišku ukio vedimu paskutiniu laiku ukininkų stovj padarė labai abejotinu. Man bent rodosi, kad šiuo laiku ne tik Savalkų gub., bet ir visoje Lietuvoje ukis duoda menką pelną. Taip dirbama, kaip dabar, prie tokių kitų sąlygų, kokiuse dabar yra ukio vedimas, žemė man išrodo ne tokia maloni, kaip tai skelbiama. Jei sauksmas: „žemės, žemės!“ randa ir šiandien malonų atbalsį sodiečio sirdyje, tai labiau iš įpratimo. Bežemiui maloni žemė, kaipo daiktas, kurio neturima, ypač, jei tas daiktas žadama dovanai duoti. Apsidairykime, o pamatysime, jog sugrįžę iš Amerikos arba atlikę karuomen ir ukaininkiečiai ne taip godžiai griebiasi žemės: labai tankiai paveda ukininkauti kitiems, o patis ieško kito uždarbio.

Taip, „žemės klausimas“ Lietuvoje, yra ir jis toli nesutelpa viename sauksme „žemės, žemės“. Tas klausimas reiktų gerai apsvarstyti. Cionai yra, ant ko galva pasukti žmonėms visokių mokslų ir visokių pakraipų. Reikia tiktai pažiūrėti į jį atviromis akimis.

Čiabrvis.

Dailės darbo Akademija Kaune.

Kiekvienas žmogus turi grožio skonį, kiekvienas geris gražiais išdirbiniais, kiekvienas mėgsta tvarką ir išmintingą šeiminkavimą. Negerai tik, kad, gėredamies tais dalykais ant kitų, nevisados mėgstame patis juos pasekti ir dar pralenkti kitus. Sakysime, kokių dailių mūsų sesučių rankelių išdirbinių užename sodziuose! Ir tai savamokslų darbas, neišsilavinusių mokyklose! Jei tos mergaitės, turincios neabejotiną įgimtą dovaną, nuosekliai išsilavintų „moksliškai“, jei nuo pat pradžios turėtų, taip sakant, keliavedį, tai kokiais gi savo darbo vaisiais begalėtų pasigirti?

Toksai keliavedys - lavintojas — tai tam tikra (specialinė) mokykla, kad ir Kaune įsteigta Rankų darbo ir Namų vedimo Akademija. Nors ji tėra darba- visis vienus metus, o jau pasirodė, jog mokinės, išėjusios tos Akademijos mokslą, gali būti geros šeiminkės ir pelnyties sau duoną, t. y. turėti užtikrintą pragyvenimą. Be to, pačios pragyvendamos, galės tą naudingą darbo šaką plėtoti ir tarp kitų. Taigi ne tik pernėkštės mokinės, bet ir kitos lietuvaitės privalo pasirupinti savo likimu, atsistoti, kaip tai sakoma, ant savo kojų; gyveniman eiti drąsiai, nesiduodamos lenkti bent kokiam vėjeliumi: pirmosios turį pabaigti pradėtąjį darbą, antrosios pradėti.

Be rankų darbo ir namų vedimo skyriaus, šimet bus įtaisyta: 1) vakarinė mokykla; bus mokoma tikybos, rusų ir lietuvių kalbos ir rašto, skaitliavimo, dailiarašcio, istorijos, geografijos, gamtos mokslų ir t. t. Tos lekcijos tęsis nuo 5 iki 7 val. vakaro. Už tą mokslą skyrium mokescio nebus imama.

2) Specialiniai kursai liaudies mokyklų mokytojoms prirengti.

3) Specialinis virimo kursas. Jis tęsis tris mėnesius. Už mokslą bus imama 20 rub. Prie jo bus atidaryta valgykla.

Ypač domiai bus prižiurima audiniai.

Trumpai sakant, bus daroma visa, kad toji mokykla duotų mūsų visuomenei kuodaugiausia naudos.

[vedus vakarinius kursus, mokinės, perėjusios II skyrium, už išlaikymą turės mokėti taip-pat 15 rub. mėnesiui.

Iš įstojančių mokyklon prašymai bus priimami nuo rugpjūčio 1 iki 15 d. Mokinės bus priimamos iki spalio 1 d. ir nuo sausio 1—15 d.

Akademijos Vedėja
St. Čiunkytė.

KAUNE,

Antroji Portovoji g.
Garalevičiaus namai.

Rygos gyvenimas.

Pamokslai bažnyčiose:

Subatoje:

Senoj — lietuviškas, kun. Franc-kevičius.

Šv. Pranciškaus — latviškas, kun. Uršas.

Šv. Alberto — lenkiškas, kun. Ivanovas.

Nedėlioje:

Šv. Pranciškaus — lenkiškas, kun. Ivanovas.

Šv. Alberto — latviškas, kun. Silavičius

Senoj — vokiškas, kun. Lotteris.

Dėlei bažnytinų mūsų reikalų p. S. J.—niui atsakymas.

Tamsta matei, kad daug jau buvo rašyta apie bažnyčios reikalus ir šauki, kad gana jau to rašymo. Aš gi sakau, kad dar šimtinė dalelė nebuvo aprašyta, dar mums keli metai reikia rašyti ir darbuoties, kad Rygoje bažnyčios reikalus pataisius. Taigi, gerbiama, peranksti duotu sumanymus, nes, gerai neapsvarsčius dalyko, tie sumanymai bus menki, ir mes galime taip pat palikti be kąsnelio dvasiškos duonos, kaip ir dabar esame. Tamsta sakai, buk yra mūsų išrinkti tam tikri pinigų rinkėjai. Aš to nematau. Kiek kartų aš buvau sindikų rinkimuose, tiek kartų išsinesčiau iš ten tikrai pasipiktinimą. Senelis pralotas sėdi sau ažu staliuko, pasidėjęs priešais poperiukus su išrašytais ant jų kandidatų vardais; (maždaug 12 arba daugiau). Kandidatai tie — tai jo geri pažinstami, su kuriais galima sau gerai kortomis palosti, išgerti stiklelį vyno, išrukyti vieną-kita cigara; parapijonims jie dažniausia visai nežinomi. Atėjus kokiame rinkėjui, tuojaus išspraudžia jam tą poperiuką ir piestuką (alufką) ir liepia (taip!) žinoma, lenkiškai, iš tų kandidatų vardų šešius pažymėti kryžiuokais arba kaip kitaip; kadangi žmogelis, ne-

suprasdamas „sventos“ lenkų kalbos arba visai nežinodamas, ko čia iš jo reikalaujama, nori pasiteirauti. su pažinstamais, ką daryti, kas čia parašyta ant tų popieriukų ir kur čia tuos kryželius statyti, tad ant jo tuojaus surinka ir kuone per prievartą pasodina čia pat prie stalo ir liepia dėti tuos šešius nelaiminguosius kryželius. Čia jau lengva suprasti, kokiė buna tie rinkimai, nežiurint jau į tai, kad ir tie kandidatai, kuriuos reikėjo kryželiais ženklinti, juk ne parapijonų buvo pastatyti, bet prabaščiaus, kurs, pats mažai tegalėdamas užsiimti bažnyčios reikalais, nežinau, ar žiuri ir ar gali žinoti, kad tie jo kandidatai būtų tikrai naudingi bažnyčiai. Tokių sindikų jokiū budu negalima pavadinti parapijonų, atstovais — jie greičiau neapmokamieji prabaščiaus tarnai (ar draugai — nežinau, kaip juos ir pavadinus). Iš tokių prabaščiaus lenko tarnų ar draugų sunku juk reikalauti, kad sakytų ne „Bóg zapłać“, bet „Dieve duok skalsą“; nuo jų, žinoma, sunku ir patirti, kaip renkama pinigai ir kur jie dedama. Iš viso, ką pasakiau, lengva suprasti, kad toli gražu iki tvarkos. Ir mes jos tol neturėsime, kol nebus Rygoje gero ir energiško prabaščiaus, žinoma, suprantančio mūsų kalbą, nes lietuvių čia dauguma, ir mes turime pilną tiesą to reikalauti. Tuo tarpu į sindikus, tur-but, per nelaimę pakliuvo ir vienas-kitas lietuvis — regis p. p. Janulevičius ir Pribalgas^{*)}, tad kreipkimės prie jų, kad nors jie atstovautų mūsų reikalus

Atsakymas ant atviro laiško Ben. Audros ir kitų.

(Žiur. № 20).

Turiu garbę pranešti, kad pagal § 17 (XI т. часть I свода Зак. Р. II., отл. второе, ст. 123, прил. къ ст. 123) duodasi apyskaita Konsistorijai.

Sindikas Petras Janulevičia.

Ar-gi tai nebutų nelaimė?

Esu „Rygos Garso“ dalininkas ir „Žvaigždės“ narys jau kelius kartus. Mačiau „R. G.“ atsisaukimą, kad dalininkai įmokėtų visą savo dalį. Neseniai teko man buti „R. G.“ redakcijoje. Išisnekęs paklausiau, kaip laikraščiu klotasi, ar jau dalininkai įmokėjo savo dalis, ar dauginasi skaitlius šelpiančiųjų laikraštį ir

^{*)} Girdėjome, kad sindiku yra dar vienas lietuvis, p. Jonas Beinoris, kurs ir prie mūsų „Kanklių“ priguli. Red.

skaitlius skaitytojų. Ne tik tai kad nepadidėjęs šelpiančiųjų skaitlius, bet ir iš dalininkų dar daugelis neįmokėję savo pinigų. Bet skaitytojų skaitlius vis didinasi — kas mėnuo laikraščio numerių išimā 20—30 egzempliorių daugiau. Daugiausia skaitytojų pribūvą iš Lietuvos, ypač iš Šavalkų šono. Rygiečiai mažai tesirupina paturėjimu vienatinio to mūsų šviesos, vienybės ir gerovės skelbėjo. Dabar, jau paragavęs to dvasiško peno žmogus malonėtum ir visuomet juo naudoties. Baugu pamįslyti, jei mums, rygiečiams, reiktų vėl be laikraščio skursti. Ar-gi mes dar nematome, kaip tie „Rygos Garso“ numeriai, lyg balsamas, lyg kokis stebuklingas vaistas, pila mūsų širdysna viltį ir styprybę? Kaip tas mūsų laikraštis gaivina mus, kaip jis stengiasi visus mus suvienyti, subrolinti, prašalinti mūsų ydas: girtybę, apsileidimą? O sveitimaučiai, kaip pradėjo eiti „Ryg. Garsas“, visai kitomis akimis į mus žiuri. Taip pat neperseniai teko man buti „Žvaigždės“ valdžios susirinkime. Ir ką-gi? Vien tik ir tegirdėjau: ten reikia dar mokyklos, ten reikia dar mokytojos, ten knygu, ten stalų ar kitų padargų. Bet vis tai tiktai reikalavimai, o vykinimo tų reikalavimų nėra, nėra pinigų.

Ar-gi dar mums neaišku, kas tai per rupestinga ir gera motina ta mūsų „Žvaigždė“? Ar-gi mes nematome, kaip ji mums stengiasi duoti tą šviesą, kurios mums labiausia reikia? Kaip ji priglaudžia trokštančius šviesos mūsų brolių vaikelius? Kaip ji rupinasi apšvietimu suaugusių, rupinasi pakėlimu mūsų tautos ir t. t. ir t. t.

Visi, regis, mato tą didelę naudą iš tų dviejų mūsų įstaigų — „Rygos Garso“ ir „Žvaigždės“. Bet dėlko gi tokis mažas jų parėmimas iš mūsų pusės? Dėlko mes juos taip menkai teselpiame? Ar mes norime, kad tie mūsų ginklai nunyktų ir mes pasiliktumem vėl tamsybėse, svetimaučių paniekinti ir naikinami?

Broliai-lietuviai! nekimskime kruvinų skatikų į aludes ir smukles, neškime ten, iškur dešimteriopai bus mums arba mūsų vaikams sugražinta. Juk tą jau kiekvienas suprantame, jog butų didi rygiečiams nelaimė, jei mes dabar nustotumem savo „Garso“ arba „Žvaigždės“?

Ar-gi mes atsalė žiurėsime į juos ir nešelsime jų?

Kas duoda greitai, duoda dvigubai.
Julio brolis.

„Kanklių“ vakarelis. „Kanklių“ draugija rengia vakarelį rugpjūčio 28 d., blogam-gi orui tą dieną esant — bus rugpjūčio 30 d. „Zasenhofa Pašalpos Draugijos“ sodne, Maž. Lagernaja 56.

Dainuos tu chorū: viens Liet. Paš. Draugijos, kitas latvių — Terando choras. Stipruolis lietuvis, Pranciškus Norkus, rodys savo „galybę“.

Pradžia 2 v. po pietų. Įėjimas vyrams-svečiams 35 kap., moterims - viešnioms ir „Kanklių“ nariams po 25 kap. o mokiniams ir vaikams po 10 kap.

Valdyba.

„Žvaigždės“ mokykla, kuri buvo ant Didž. Pieno g. № 7, persikelia ant Ekaterindambos № 20.

Mokslas prasidės rugsėjo 1 dieną.

Valdyba.

Kviečiame Rygos lietuvaite ir lietuvius, kas turi balsą ir palinkimą prie muzikos ir dainų, lai teikiasi prisidėti prie „Kanklių“ draugijos rengiamojo choro.

Vedėjas bus šv. Pranciškaus bažnyčios vargonininkas, Al. Kačenovskis, baigęs Rygos Imperatoriškąjį Muzikos Institutą.

Norintieji mūsų chore dalyvauti teiksis atsilankyti ateinančią seređą, t. y. rugpjūčio 19 d., vakare tarp 7 ir 8 val., draugijos bute, Elizavetinskaja № 24 (ten-pat, kur „Rygos Garsas“).

„Kanklių“ valdyba.

Lietuvių „II Torensbergo Vartotojų Draugijos visuotinas susirinkimas bus rugpjūčio 16 dieną 2 val. po pietų „Torensbergo Latvių Pašalpos Draugijos“ namuose — Maž. Altonavo gatvė № 6.

Kviečiame, kaip narius, taip ir svečius, atsilankyti.

Valdyba.

„Pašalpos“ draugija rengia šia dieną, rugpjūčio 15 d., didelį pasilinksminimą su teatru, dainomis ir šokiais.

Tai bus gėlių (kvietkų) balius!

Aukos „Žvaigždei“. Per vardadienį „Žvaigždės“ draugijos naudai sumet šios ypatos: 1) Kazimieras Latvėnas 50 k.; 2) Ona Latvėnienė 10 k.; 3) Petras Bratėnas 40 kap.; 4) Petrienė Bratėnienė 10 k.; 5) Petras Čerka 25 k.; 6) Petr. Čerkienė 25 k.; 7) Juozapas Aksoimitas 25 kap.; 8) Juoz. Aksomitienė 15 k.; 9) Justinas Bratėnas 25 k.; 10) Morta Bratėnienė 25 k.; 11) Antanas Navalinskas

Pavargėlis.

(Iš Turgenėvo)

Aš ejau gatve... Mane sustabdė pavargėlis, sublogęs senis.

Žeriančios, apsiašarojusios akys, pamėlinavusios lupos, šiurkščios, apžėlusios, nešvarios rankos... oi, kaip baisiai spaudė neturtas šitą nelaimingą esmeį!

Jis atkišo man raudoną, supurtusią, nešvarią ranką.

Ji vaitojo, jis staugte-staугe, pašalpos melzdamas

Aš pradėjau ieškoti kišeniuose... Nei kapišuko, nei laikrodžio, nei-gi nosinės skarikės...

Nieko nebuvau pasijėmęs iš namų. Pavargėlis laukė... ir ištiesta jo ranka silpnai judėjo ir drebėjo.

Nusiminęs, susigėdęs, aš stipriai suspaudžiau šitą nešvarią drebančią ranką...

— Atleisk, brolau, nieko aš, brolau, neturiu.

Pavargėlis įbėdė į mane savo žeriančias akis, jo mėlinos lupos švypterėjo, ir jis taip-pat suspaudė mano sušalusius pirštus.

— Ką gi, brolau, — švagždėjo jis ir už tai ačiu.

— Tai ir-gi, brolau, išmalda.

Aš supratau, jog ir aš gavau išmaldą iš savo brolio.

20/ XII 08 m.

Vertė Silgalys.

Šienapiutė.

Vaidzdelis, skiriamas mažiems.

Vyrai iš vakaro išsikėlė dalgius ir pasikabino pašiurėje, Rytoj eis į lanką...

Ryto metą mudu su Antaniuku prikėlė anksčiau, negu šiaip. Reikėjo pusryčiai į lanką nešti. Kaip mudu atėjova nuo tvarto, jau mama pilstė barščius į prikastuvius. Pripylus du puodu, įdėjo po keletą šmotų lašinių, uždengė torielukas, įbėrė į torielukus druskos, sudėjo į krepšį duoną su šaukštais.

— Neškita dabar, suneliai, į lanką. Šitas, didesnysis prikastuvius vyrams, o šitas mergoms. Eikita atsargiai, kad pakalniui nepakluptumėta.

Išėję už kaimo, mudu su Antaniuku nei nepažinova lankos. Kame vakar stovėjo augšta, tirsta žolė, pilna visokių žiedelių, dabar gulėjo eilėmis sutiestos pradalgės. Gėlės buvo nuleidusios nuvytusius žiedelius.

Mergos griebliakočiais daužė žalią sieną iš pradalgijų; kitos ėmė glėbiais sieną ir kratė aplink save. Mergos buvo apsitaisiusios gražiau, nekaip namie. Jos garsiai šnekėjos ir juokavo.

Toliau kirta žolė vyrai. Jie buvo vienmarškiniai, šlapiais nuo prakaito pečiais. Šlikus užsismaukę ant pakaušio, įkaitę, rasotomis kaktomis, jie įgulė traukė dalgius vienas paskui kitą. Tėtis atsitiesė, pasistatė dalgi, pasistatė iš pradalgės gniuštę šieno, nusibraukė dalgi, išsitraukė

iš šliutės budę ir pustosi dalgi: taušku-taušku, taušku-taušku, taušku-taušku. Jis pamatė mudu ir šukterėjo:

— Neškita vaikai ten į pavėsį! Vyrai kilstėjo galvas! Tėtis vėl kirta tolyn.

Visi varė pradalgės iki galui. Kaip nusikirta iki upelio, tėtis šukterėjo mergas:

— Mergos, mergos, eikšetit pusryčių!

Atėjo mergos. Vyrai susėdo ant pradalgijų aplink savo prikastuvi, mergos — aplink savo ir visi srėbė riebius barščius su duona.

— Kazin, vyrai, ar nukirsime šitą buktą iki pietų? — tarė tėtis.

Kazys sakė, nukirsia. Petras gynė, kad nenukirsia.

Jau buvo nukirstas didelis plotas. Saulutė buvo gerai pakilus. Dangus grynas, nei vieno debesėlio. Lengvas vėjelis pradėjo judinti medžių viršunes paupelyje. Starta, atsitupusi ant skirpstuko viršunaitės įkalanėje dairėsi į šalis ir čiulbėjo: Degi-degi — plyykst! Degi-degi — plyykst!

Aplink ausis, aplink nosį zimbė uodai ir taikėsi paragauti karšto kraujo. Pradalgėse garsiai svirpė ožiukai.

Išsrėbė barščius, sienpiuviai išsiėmė lašinius ir sudydami į druską, užpiltą barščiais, valgė su duona.

Mudu su Antaniuku sėdėjo šalia ir žiurėjo.

Aš mįslėjau: „Tiems vyrams tik sunkiai reikia dirbti — nuo pat ryto iki vakaro dalgi viltki. Gerai, mįslėjau, sau, kad aš mažas — tai bent laisvė!“

Emėva tarties pašnabždomis su Antaniuku po pusryčių eiti uogauti į kalnus. Dabar ten daug braškių — paskui nusienaus.

Pavalgę vyrai pradėjo krapštyti pypkes. Mergos surinko šaukštus, pluteles ir sudėjo į krepšį.

— Na, tai sveiki atnešę, vaikai, tarė Rožė — dabar neškites puodus namo. Ar jau judu po pusryčių?

Ne da.

Jau, mudu su Antaniuku buvova galą paejė, išgirdova Kazio balsą:

— Vaikai, vaikai, išneškita paskui gerti.

— Gerai! — atsiliepė Antaniukas. Jau mudu buvova pakaimėje, ir išgirdova sienpiuvius dainuojant.

„Nepapustęs dalgelio, Nepapiausi sienelio, Valio, mano dalgeli, valio!“

Dainavo visi iš draugės — vyrai ir mergos.

Mudu klausėva atsistoje, koliai jie nepabaigė dainavę.

Paskui vyrai ėmė dalgius ir užėję kirta tolyn, o mergos, garsiai kalbėdamos ėjo su griebliais prie daužymo.

J. K.

20 k.; 12) Antanas Narkevičius 20 k.; 18) Motiejus Anilionis 10 k.; 14) Jieva Vėjeliukė 10 k.; 15) Antanas Valeika 10 k. Iš viso 8 r. 20 k.

Degtinės vaisiai. Subatos vakarą, rugpjūčio 8 d., eidamas Didž. Maskvos gatvė, netoli Raudonojo Kalnelio pamačiau prie vieno aludės durų, apdriskusį vyrą, veržiantį į vidų, kuomet jo žmona traukė jį ažu skverno atgal. Gal, bučiau praėjęs, nes tokie atsitikimai — Rygoje ne naujiena. Bet išgirdau, kad tas pavyzdingas vyras varo nuo savęs savo nelaimingą žmoną ir rėkia ant jos lietuviškai. Vyro kišeniuje kyšojo pusbutelis degtinės, ir žmona, betempdama jį ažu skverno, išmetė tą butelį. Ant akmenų rojus skystimėlis išiško, kaip nebuvęs. Čia jau atsivėrė gyva pekla. Sučiupęs pačią už plaukų, nelabas girtuoklis pradėjo ją nemaloninčiai daužyti per galvą, per veidą — kur pakliuvo. Aš prišokau, ir nelabas žmogus, pametęs pačią, isprudo į vidų. Žmonelė, užsidengusi priekyje sukruvintą veidą, tūkina bėgo į skersgatvį. Pasivijęs klausiau, kaip jos pavardė, sakydamas, jog tokį vyrą reikia nuvesti į policiją ir pasodinti į šaltąją. Bet nelaimingoji atsakė tiktai: „Bene tai pirmas kartas? Kentėjau ikišiol, kentėsiu ir toliau!“. Ir verkdamas nubėgo tolyn.

Mat, kaip gyvena mūsų broliai tamsybėje. Bent kiek apsišvietęs vyras taip niekuomet negirtaus ir nedaužys savo žmonos, kuriai yra prisiekęs amžiną meilę.

Praeivis.

Kanalizacija Rygoje. Ši pavasarį prasidėjo Rygoje kanalizacija, t. y. dėjimas žemėn tam tikrų gerklų, kuriomis bėgs visos srutos iš miesto. Prie to darbo dirba daugybės prastų darbininkų. Didžiausias čion darbas iškasti gilius griovius, sudėti juosna ir sunarstyti į kitskitą tas gerklės ir paskui užkasti ir vėl užgrįsti akmenimis. Kasama dažniausia gatvės viduriu.

Tamsybė ir pasileidimas. Nedėlioje, rugpjūčio 9 d. 6 val. vakaro, teko man toks negražus brolių - lietuvių apsiėjimas matyti. Prie Kišių ežero, už maišų pabrinko, gulėjo ant kalnelio keturios poros, t. y. keturi vaikinai ir keturios mergaitės... Prie kelio, kame žmonės vaikščioja, elgėsi kaip šunės, be jokios sarmatos. Išgirdau lietuviškai kalbant: „Užsidenkite parasonėliais, kad nepažintų!“ Visi praeiviai, spiaudo, pamatę. Girdžiu: šneka, kad tai esą lietuviai, kas gi daugiau taip padarysi! Didžiai nemalonu, kad mus, lietuvius, šaukia paskutiniaisiais žmonėmis. Pagaliaus tik suprato begėdžiai, kad apie juos kalba, — pakilo ir pradėjo vaikytis vienas antrą. Viena mergšė bėga bliudama. Vienas ją pasivijo ir parmetęs ėmė purtinti, ji pradėjo šaukti: „O Jezus, Dievuliukai, ratovokit!“

Oi, broleliai-lietuviai, tamsūs galvijėliai, neverti esate lietuvių vardo nešioti. Gėda, gėda taip elgties, pasistatant paskutiniaisiais žmonėmis! J. B.

Nubaudė vežėją. Vežėją Antaną Stanelį gubernatorius nubaudė 100 rub. pinigais arba mėnesiu sėdėjimo už tai, kad jis mušęs su karietos šviestuve policistą, kada šis norėjo jį sulaukyti ant gatvės.

Kolera Rygoje. Pereitą parą mūsų mieste apsirgę 4 mirę 1. Ligonbučiuose esą sergančių 35 ypatos.

Iš Latvijos ir Igaunijos.

Liepojus. P. Lietuvis iš Liepojaus eimanoja „R. G.“ № 20, kad Liepojaus lietuviai užsigina savo kalbos ir griebiasi lenkiškos. Bet p. Lietuvis nepasakė, kad Liepojų yra daug tokių, kurie sakosi esą lietuviai, o kalba tečiaus lenkiškai su savo vaikais. Vadinasi, lietuviams šaukiasi, tik tai madą varydami, o taip-pat duodasi boboms už nosies vadžioti, kaip ir kitū.

Per viešus susirinkimus iš kitų juokiasi, o patis ne gražiau elgiasi už tuos išjuokiamuosius.

Antras rašytojas rašo, kad Liepojų yra paskirta vieta naujai katalikų bažnyčiai ir sako: jei ton bažnyčion bus įleista lietuvių kalba plačiau, negu senoj, tai lietuviai prisidės prie jos statymo. Kaip aš žinau, tai dabar lietuvių teisės yra didesnės (? R.) už lenkų: todėl man rodos, kad nebėra ko svajoti, o tiktai reikia imties visomis pajėgomis. Atminkime, ką pasakė gerb. mūsų kun. Vizbaras per pamokslą rugp. 2 d.: „Tarp ko kito, sako, truksta mums vienybės. Vieni sakosi esą lenkai, kiti — latviai, tretai — lietuviai. Reikia atminti šv. Povilo žodžius, kad turi būti viena tiktai katalikų draugija, tada darbas eis sparčiau. Reikia atšalinti vaidus“.

7. VII 1909.

Maluno lietuvis.

Redakcijos prirašas. Malonėtume gauti iš Liepojaus faktiskus nurodymus, kame apsi-reikia dabar tas didumas lietuvių teisių Liepojaus bažnyčioje. Tikra tiesa, kad statant bažnyčią, tarp katalikų reikia vienybės. Bet toji vienybė turi išeiti iš tvirto užtikrinimo parapijiečiams kiekvienos kalbos teisių. Šiaip, jeigu prieš statant bažnyčią, nebus padaryta tikrų sutarimo sulg kalbų bažnyčioje arba, jeigu, pastatius bažnyčią, sutarimas bus sulaužytas, tai ta geidaujamoji vienybė išnyks ir jos vietos atsiras vaidai, nesa nuskriaustieji ieškos savo teisių. Vienybė tur būti statoma ant teisių lygybės.

Pabėgo 4 nepilnamečiai nusidėjėliai. Nepilnamečius nusidėjėlius teismas nuteisia arba atiduoti tėvų priežiurai arba į tam tikras pataisymo įstaigas, vadinamas nepilnamečių nusidėjėlių kolonijomis. Tokia viėna kolonija yra Rodenpoise. Pereitą rugpjūčio 4 d. išten pabėgo 4 nepilnamečiai. Su šiais šimet bus pabėgę jau 30 vaikų. — Tokie pabėgėliai, neturėdami jokių, raštų, besislapstydami, išauga didžiausiais išgatomis — plėšikais, galvažudžiais.

Iš Valko apylinkės praneša, jog ten ikišiol buvo dideli lietus ir vandens buvo apsmėję žemas vietas. Daug šieno supuvę vandenyje. Daug pievų per vandenį pasilikę nešienautų. Bet dabar oras labai pasitaisęs: šiltas ir sausas. Javai, kad ir vėlybi, bet žadą būti labai geri. Rūgiai, kviečiai, miežiai, avizos, linai užderėsi labai gerai. Vaisių sodnuose ir miškuose daugybė. Bulvės labai geros.

Mintauja. Neseniai parėjo žinia iš Amerikos, kad Mintaujos miestui tulas išėivis Amerikon Fridmans, mirdamas, paliko banke 250.000 frankų labdarystės reikalams.

Naujas geležinkelis. Ateinantį pavasarį ketina pradėti dirbti geležinkelį per miestelius: Smiltės, Valmarą ir Gainazą.

Iš Lietuvos.

Vilnius. Jau nuo pereinų metų Vilniuje gyvuoja „Butų samdytojų“ draugija. Į tą draugiją tegali priderėti tiktai įnamiai-samdytojai; kas tur savo namus, nors jis ir iš kito pasisamdytame bute gyvena, į draugiją nėra priimamas. Draugijos tikslas — visuomet suteikti savo draugams tikras žinias, kame kokie butai yra mieste parsamdomi; vadinasi, pranešti, kokio gatvės butas, kokio didumo, kokia kaina; ar sausas, ar šiltas, ar šviesus ir t. t. Taigi yra rupinamasi, kad draugas reikale galėtų lengvai ir greitai pasisamdyti tikrai gerą ir patogų savo reikalui butą. Draugija ima savo žinion ir sankrovas, apie kurias taip-pat praneš reikalingiems visats žinias.

Pasakytį lengva, bet padaryti sunku.

Draugija tatau yra jau prityrusi praktikoje. Todėlei dabar nutarė įsitaisyti tam tikrą biurą, kurs rinks visas žinias apie butus ir sankrovas ir skelbs jas laikraščiuose. Už pranešimą artimesnių žinių ims nedidį mokesčių, bet tik iš neįsirašiusių į draugiją; o draugams suteiks vi-

sas žinias dovanai. Tai žada būti labai naudinga įstaiga, jei tik stengs priderančiai atlikti užimtąjį darbą.

— Aną šventadienį viename sodžiuje, netoli Naujosios Vileikos, ukinin-kas Aulas kėlė pabaigtuves. Kaip šventą dieną, buvo susirinkę apščiai svečių.

Tik štai iš kažin - kur atsirado 20 ginkluotų, apsimaskavusių plėšikų ir, grumodami nužudymu, surišo visus, atėmė iš visų pinigų, susivalė degtinę, alų, pasikinkė Aulo arklį ir išvažiavo. Arklį ant rytojaus rado netoli Vilniaus; plėšikų dar nesusekė.

— Minėtasis pereiname numeryje stačiatikių brolių suvažiavimas nutarė: 1) užsiimti Lietuvoje ir visame Vakarų krašte mokymu vaikų nuošaliui (ne mokyklose), 2) daryti viešas paskaitas apie stačiatikių tūkų. 3) laikyti pasikalbėjimus su ginčiais apie tikybų vertybę, 4) įkurti tam tikrų spaudinių leidimui komitetus, 5) skleisti lekiančiuosius lapelius apie kasdieninius stačiatikių reikalus, 6) apskelbti konkursą: kas parašys kiekvienam įskaitomą „Vakarų Krašto“ istoriją, gaus dovaną 300 rub.; 7) klabinti iš vyriausybės, kad, įvedant žemietijas, būtų ypatingai pasirupinta šitame krašte apginti (tikrųjų) rusų raikalus: kad žemietijos įkurtų tam tikrą fondą šelpti šioms stačiatikių brolijoms.

Matyti, šitų brolių ketama smarkiai darbuoties rusų labai mūsų krašte

— Valdžia dabar imant linkti įsteigti Vilniuje universitetą.

Kaunas. Liepos 26 dieną Šančiuose „Saulės“ mokykloje, buvo mėnesinis „Blaivybės“ draugijos susirinkimas. Dalyvavo į šimtą vyrų ir moterų. Karščiausiai kalbėjo priešais degtinės vartojimą pabrinkas darbininkas Ivanauskas ir Paltanavičienė. Liko padarytas nutarimas — ne vartoti degtinės, nevaisinti ja svečių krikštynose, vestuvėse, šermenyse, rupinties pritraukti kuodaugiausiai narių savo draugijon.

„Vien“

Nuo Kauno gubernijos prisakytanuimti susistiprintąją apsaugą nuo rugpjūčio 12 dienos; bet vietinei policijai „palikta kai-kurie įgaliojimai išlaikymui tvarkos ir ramybės“. Vadinasi, apapsauga nuimta, bet palikta.

Įstojamieji ir pasitaisomieji Marijampolės Mergaičių Progimnazijon kvotimai bus nauj. kalend. 30, 31 rugpjūčio ir 1 rugsėjo (sen. kal. 17, 18 ir 19 rugpjūčio). Ant rytojaus t. y. 2 rugsėjo (sen. kal. 20 rugpjūčio) prasidės mokslametis pamaldomis bažnyčioje ir aktu mokykloje.

Šiomet eis mokslas prieklesyje, I, II ir III klesose. Kas reikia žinoti įstojančioms kandidatems — pagarsinta visuose lietuvių laikraščiuose š. m. gegužės mėnesio įvairiuose numeriuose. Vietos yra dar visos klesose. Už mokslą metams reikia mokėti prieklesyje — 15 rub., I kl. — 35 r., II kl. — 40 r., III kl. — 45 rub. Jeigu kurioje klesoje bus mažiau, kaip 16 mokinių, tai įrašų metams reikės mokėti 5 rubliais daugiau. Visametis mergaičių pensijone išlaikymas atsieina — 180 rub. Jeigu pensijone bus mažiau, kaip 10 mergaičių, tai reikės mokėti — 135 rub. metams. Prašymas ir bent trumpieji kandidatės metrikai reikia siųsti šiuo adresu:

Marijampolė. Sąvalkų gub. „Žiburio“ Centro Valdyba.

Iš visūr.

Kolera ir tamsybė. Rusijos miestų tamsybė įsigyvendino Rusijoje kolera, lyg kokioje Indijoje kitą kart. Rusijos miestų gyventojai savaip nemoka kovoti su kolera, leisdami jai čia (kaip antai Peterburge) ir vasarauti ir žiemavoti; o Rusijos kaimų gyventojų tamsumas vėl savaip platina tą baisią ligą.

Lietuvio
F. Kolodzinskio
naujai įtaisytas
mineralinių vandenu
pabrikas
Gertrudos gatvė № 92.
Kuogeriausi su grynų cukrum taisyti vaisių gėrymai, zelteris ir visokios gijos.
Galima užsisakyti ir per laisną
Broliai lietuviai, meldžiat atkreipti akį ir patarėtu savo tautetų:
Reikalaukite mano firmos
„Orel“ gėrimų.
Su pagarba
F. Kolodzinskis.

Laikraščiai praneša, kad Pleskavos gubernijoje, pasirodžius viename sodžiuje kolera, buvo įten nusiųstas medicinos studentas su pelčeriu ir pastatytas atskiras trobesys kolera sergantiems ligoniams paguldyti, kad nuo jų neužsikrėstų sveikieji gyventojai. Ir ką-gi? Kokį laiką kentė sodiečiai, tartum laukdami, kas čia bus. Bet, kaip tik išgirdo, kad du ligoniu numirė, susitarę užpuolė ant trobesio, kame gulėjo ligoniai, studentą norėjo užmušti, bet tam pusišokė pabėgti, pelčerį ir seniuną baisiai sumušė, o ligonius išsinešiojo į savo grėčias.

Gerai dar, kad valdžia umai nusiuntė daktarą su karuomene ir vėl ligonius sugabeno į kolerinį butą. Jei būtų taip pasilikę, tai baisi liga jau būtų prarijusi pusę apskričio.

Arkangelsko gubernijoje, kaip tikta kuriuose namuose kas apsergęs kolera, visi tų namų žmonės išsinešina, duris ir langus užkačią — tegu nelaimingas ligonis sau vienas galą gauna.

Koliai pas mus kolera dar neišsiplatino, reikia pirkties knygeles apie kolera, skaityti jas domiai, kad žinotum, kaip reikia saugoties koleros, koliai ji dar neuzėjo, ir kaip gelbėties, jei, Dieve mylėk, užeitų.

Juk tie, viršuje minėtieji tamsuoliai nedarytų taip neišmintingai ir nežmoniškai, jei jie bent kiek žinotų, kas ta do kolera ir kaip jos išvengus.

Koliai laikas, man rodos, Lietuvoje turėtų sulg šito klausimo pasirupinti bent kiek žmones apšviesti kunigai ir mokytojai. Juk ir pas mus yra taip-pat gana tamsių vietelių. Reiktų stačiai per bažnyčią paskelbti reikalingiausias žinias žmonėms; mokyklose gi reiktų laikyti paskaitas visiems gyventojams. Skaityti, žinia, reikia lietuviškai, kad visi suprastų.

Pardavimas geležinkelių. Esame jau rašę, kad valdžia kai-kuriuos geležinkelius yra užstačiusi svetimų šalių didžpinigiams. Dabar eina paskalas, buk toji pat valdžia ketinant kai-kuriuos geležinkelius dagi visiškai perduoti belgiečiams. Tuo tarpu yra kalbama apie pardavimą šiaurijų geležinkelių, kurie riša Peterburgą su šiais miestais: Arkangelsku, Viatka, Kotlu, Permu, Vologda, Uroču Minėtuosius geležinkelius belgiečiai su visais vagonais ir kitais padargais vertiną 870 milijonų rublių; o be tų visų daiktų — 670 milijonų.

Mat, kiek belgiečiai tur pinigų, o jų šalis visai nedidelė. Kazin, ar bus kiek didesnė už Lietuvą. Bet ten svietas stipriai apšviestas ir labai daug pabriku.

Zydų vardai. Vėdaus dalykų ministerija išlaidė sąrašus zydiškų vardų į visą valstiją drauge su aplinkraščiu, prisakydama, kad vietiniai valdininkai ir rabinai saugotų ir užrašintų naujai atsiradusių zydukų vardus, kaip yra padėta.

toje sąrašoje. Matyti, valdžia dar viena kartą mėgins atimti iš žydų krikščioniškus vardus. Jau kiek kartu mėginta, o vis be pasekmių.

Mariavitai Lenkijoje labai tarpstą. Dabar jie turi 200.000 išpažintųjų atvirų ir 300.000 slaptų; turi 40 kunigų, perėjusių iš katalikų. Be to, turi Pločke savo dvasišką seminariją ir išleidžia savo laikraštį.

Japoniškas auginimas. Tulas ponas P. iš anapus Grodzisko, Lenkijoje, giriasi per laikraščius, mėginęs auginti daržoves japonišku būdu. Kokys yra tas japoniškas auginimas, jis to nepasako; tiktai pasigiria užsiaugines tokių didelių pupų, kad devynios pupos sveriančios svarą; o kopustų galvos užaugusios tokios didelės, kad už galvos visai nematyti desimties metų stovinčio berniuko. Gaila, kad tas ponas nepasakė, ką daro japonai ir jis pats, norėdami užauginti tokias puikias daržoves. Sako tiktai, kad visa kas pridera nuo mokėjimo gerai sodinti.

Naujas tunelis. Prancūzija tariasi su Italija kasti per Monblano kalną tunelį, staciai iš Prancūzijos į Italiją. Šitas tunelis busias beveik dviejų mylių ilgio (13 kilometrų).

Naujoviški namai. Užsienyje dabar prasimanė statyti namus, kuriuose atskiruose butuose visiskai nėra virtuvių. Yra tiktai viena virtuvė apačioje, iš kurios paduoda jau pagamintus valgius į visus butus. Žinia, tokiuose butuose tegali gyventi tiktai tokie, kurie patys namie valgyti nesiverda. Jau ir Peterburge pradeda atsirasti tokių namų.

Liachovas jau nebegriš į Persiją. Kaip tik zinomas Feherano kazokų brigados vadis pulk. Liachovas pagrižo Rusijon, tuojau jį paskyrė kito pulko vadu ir jau nebeleis daugiau Persijon. Jisai pats pasakoja dabar, kad, kaip tik senis sachas netekęs sošto, jis tuo supratus, kad jam reiksia grįžti Rusijon.

Svetimosios šalys.

Svedija. Tai pirmūnis Europoje atsitikimas, kad visuotinas streikas, taip ilgai besitęsdamas (jau tris savaites, kaip prasidėjo), neapsakomai ramus būtų. Ikišiol neatsitiko jokių sumišimų. Pati policija viešai pripažino, jog niekuomet taip mažai neturėjusi „darbo“, kaip dabar, t. y. per streiką. Rasit, čia gerai

atsiliepė valdžios uždraudimas, kad nepardavinėtų degtinės, nei kitų svaiginančių gėrymų.

Visi pripažįsta, kad Svedijos darbininkai, kaip dabar pasirodo, susipratę, prigulinciai susiorganizavę ir turi apšviestus vadovus. Iš jų tarpo ypatingai atsižymi vienas, vardu Brantia. Tai esąs puikiai išauklėtas, giliai mokytas ir didžiai gabus vyras. Ir aršiausieji darbininkų judėjimo priešininkai jį, kaip žmogų, augštai gerbia.

Kilus Svedijoje tokiai aštriai darbo su kapitalu kovai, neprošalį bus kiek arčiau susipažinus su kovojančiųjų jėgomis.

Svedijoje dar nelabai seniai pradėjo augti kapitalizmas. Taip, sulgy 1900 met. visuotino žmonių skaitliaus, didesnė gyventojų dalis tuomet vertėsi žemės dirbimu. Bet paskutiniiais metais, kada kapitalas iš užsienio (daugiausia iš Anglijos ir Vokietijos) rado Svedijoj sau atsakančią dirvą, pramonija sparčiai auga. Drauge su tuo ir profesionalinių darbininkų eilės didinasi.

Darbininkų judėjimas apsiereiskė praėjo šimtmečio 80-tais metais ir iki to šimtmečio pabaigai visai išlėto žengė pakiui.

1898-gi metais įvyksta „Tautiškas Profesionalių Bendrovių Susivienijimas“, kuris iki šiai dienai ir yra Svedijos rankpelių širdis. 1900 met. prie tojo susivienijimo prigulėjo viršaus per 30 tūkst., o dabar jau apie du šimtu tūkstančių narių skaito, ir paskutinė metinė tosios organizacijos apyvarta milijoną rublių siekia.

Ant tokio tvirto pamato stovint, ir ne stebėtina, kad Svedijos darbininkai pasirijo sykį užbaigti su tankiais kapitalistų lokautais, kuriais spirama rankpelių pasiduoti jų gerai yliai sulgy užmokesnio ir darbo sąlygų.

Piniguočiai, aiskiai matydami, kaip darbininkai rįsai į tam tikras draugijas, kad, bedarbei ištikus, vienas kitam galėtų padėti, ir patis suprato, jog su darbininkais ištikrųj kada-nors teks susiimti. 1903 m. kapitalistai įsikurė „Centralinį Darbdavių Susivienijimą“. Be jo Svedijoj yra dar dvi kapitalistų draugijai: „Visuotina Darbdavių Sąjunga“ ir „Svedų Darbdavių bendrovė“ — abi gimusi 1902 met.

Galingiausia kapitalistų įstaiga — tai „Centralinis Darbdavių Susivienijimas“. Šitoji organizacija, iškilus vaidams ir ginčams tarp darbininkų ir darbdavių, labai mėgsta vartoti lokautą. t. y., jei darbininkai nesutinka su darbdavių pa-

siulytomis sąlygomis, darbdaviai, vienu laiku susitarę, sustabdo darbą fabrikuose ir atstato visus darbininkus.

Dabartinio visuotino streiko priežastis ir-gi buvo toks lokautas kelių kapitalistų šakų. Bet darbininkų draugijos jau gerai prityrė, kad per tokį lokautą ne mažiau darbininkai nukentia, kaip ir per streiką. Tai dabar „Tautiškas Profesionalių Bendrovių Susivienijimas“ ir nutarė verčiau sykį padaryti Svedijoj visuotiną streiką, negu nuolatai vargti per tuos lokautus; taip va vien 1907 m. buvo 22 lokautu.

Tuo tarpu streikuoja keli šimtai tūkstančių žmonių, o kiek tai reikia pinigų streikuojantiems su šeimynomis! Tegu Svedijos darbininkų organizacijos buvo gerokai susitaupiusios skatiko, bet ilgam neužteks. Kitų šalių rankpelniai tūkstančiais siunčia pasalpa Svedijos darbininkams. O kad visų pinigų neišalkvojus, „Tautiškas Profesionalių Bendrovių Susivienijimas“ išleido, pinigų vieton, tam tikras markutes, su kuriomis streikuojantieji galėtų iš sankrovinių pirktiesi pragyvenimui reikalingiausių daiktų. Paskui gi tosios markutės bus išpirtkos pinigais. Visi sankrovininkai priima tokias markutes — tai ženklas, jog vidutinis luomas pritaria šiam streikui.

Kapitalistai, paskutiniu lokautu mąnydami darbo algas sumažint, tuo tarpu nesidžiaugia iš tokio savo žingsnio, nės dabar jie turi neapsakomai baisius nuostolius. Pabrikams taip ilgai stovint, užsakytieji darbai savo laiku, suprantama, negalėjo būti užbaigti, o dabar tokių užsakytųjų daugybė reikalauja užtai atlyginimo.

Ne vien darbininkai su piniguočiais per šitą streiką daug prastoja, bet ir apskritai visa šalis.

Kaip ir kuo pasibaigs šita kova tarp dviejų tautos luomų — dar nežinia.

Ben. Audra.

Garsas iš Kinų šalies. Laikraščiai praneša, kad Kinų karo ministeris vyresniųjų taryboje, tarp kito ko, pasakęs štai ką: „Rusija seniai jau smilomis akimis žiuri į Mongoliją ir į Turkestano rytus. Žinoma, kad Rusija beveik kiekvienne mieste šiuose mūsų kraštuose yra pasistačiusi savo konsulius. Negana to, ji atgabeno įšenaį kazokų, kurie išlėto persikraustė mūsų pusėn ir atsisėdė ant mūsų žemės. Leidimas Rusijai daryti šitokius daiktus gali tohaus žūtingai atisaukti ant mūsų reikalų. Mandžurijos ir Turkestano rytų ribos per 10.000 li visi-

kai neginamos. Šitie kraštai kurię kiekvienam aišku, turi didžią svarbą, visai silpnai teapgyventi ir menkai tesidarbuoja prekyboje. Nėsa rengiamųjų karuomenės atmainų dar taip greitai negalima šiuose kraštuose įvesti, tai jų riboms apginti aš reikalauju nuslysti ten atsakomą karuomenės užveizdą“.

Kinų konstitucija. Jau kelinti metai, kaip Kinų bagdikanas (karalius) rengiasi suteikti savo karalystei konstituciją; bet nežino, kokia būtų geriausia: ar tokia, kaip anglų, ar kaip volkiečių, ar kitokia. Todėlei jisai išleido savo ištikimą vyrą į Europą tyčia ištyrinėti, kurios valstijos konstitucija geriausia. Laikraščiai rašo, kad neilgiausiai truksią, ir Kinuose busiant įvesta konstitucija.

Persija. Atsinaujnusią Persija apsiėmė pasidavusiam Rusijos globos šachui mokėti kas metai po 150.000 rub., bet perspėja: jei sachas prasimansys dirbti prieš Persiją kokias intrigas, tai jisai tos pensijos daugiau nebegausias.

Atstovai medžilin (seiman) jau išrinkti. Policijos viršininkas Efremaš ištraukė su ginkluotu buriu gaudyti pradėjusių kelti maištą senosios tvarkos šalininkų. Rusijos karuomenė taip-pat pradeda veikti.

Kainos Rygoje.

Kviečių Sibirijos pud.	—
„ rusišky „	115 „
Rugių „	96 „
„ vietinių „	96 „
Avižų pagal gerumo	—80 „
Miežių pud.	—80 „
Sėmenų „	—154 „
Šieno birkava „	—500 k.
Jautienos svaras	20—26 k.
Telienos	22—30 „
Avienos.	16—20 „
Avienos rūkytos	16—18 „
Kiaulienos	24—26 „
Kiaulienos rūkytos	25—28 „
Rūkyto kumpio svaras.	26—28 „
Sviestas valgyti	34—42 „
Sviestas kepti	30—36 „
Rūksčios grietinės štuopa	45—55 „
Kiaušinių kapa.	110—130 „

Redakcijos atsakymai

P. Vincentui Maizūn. Tamstos straipsnis jau sunaikintas. Jei norite butinai atsiliepti, tai meldžiu parašyti antrą kartą ir priduoti drauge visą adresą.

Redaktorius ir leidėjas:
Jurgis Lihartas.

A. Glikmano
Dantų gydykla
Suvorovo gatvė № 40 P. 2.
Gydo, deda plombas ir traukia dantis ir jų šaknis, be jokios sopės. Įstato dirbtinius dantis su plastinkomis ir be plastinkų. Priima nuo ryto 9-tos val. ligi vakaro 9-tos val. Mokėsi ir praktikavo Berlyne. Darbininkams ir jų šeimynoms pusė kainos. P. 52—3

DANTŲ GYDYTOJAS
L. Broido,
Gertrudos ir Šaltinio g. kumb., įėjimas nuo Gertrudos gatv. № 64, 1 trepai.
Gydo, deda plombas ir traukia dantis be sopės. Įstato dirbtinius dantis
Gydo burnos ligas.
Priima nuo ryto 9-tos val. iki vakaro 9-tos val.
Konsultacija 30 kap. Darbininkams ir jų šeimynoms pusė kainos. P. 52—4

AKUŠERKA
ir
Čiepitija
L. Tomašunienė
Aleksandro gatvė № 94, butas № 10.
Gimdytojas priimu kožną laiką.
Čiepijimo valandos 2—6 popietų. S. 4—3

Sifilį ir veneriškas ligas
gydo d-ras Girsfeld.
Marijinskaja № 4 b. 11; telefonas 3853.
P. 20—3

J. Vinniko
Dantų gydykla
Maskvos g. № 41.
Gydo deda plombas ir traukia dantis be sopės. Įstato dirbtinius dantis. Priima visados. Darbininkams pigiau. P. 12—1

Rašomųjų daiktų ir popieriaus
SAKROVA
M. Mackiewicz.
Marijinskaja gatvė № 9.
(ant Parko gatvės kumburio).
Gauinama visokių reikalingų rašymui, paišymui ir kontorai prietaisų. S—3

Priima mergaites
kirpt ir siuti mokyties,
Suvisu lengva ir greit išsimokinama. Varšavos sistema.
Kliučevaja gatv. № 2, but. 11.

Kaina
10 pap. 6 kap.
ir
gerumas
numylėtų paprosų
Ryga ir Novost
pasilieka, kad ir akcызė padidinta, nepermainyta.
Persarga nuo falsifikacijos!
A. S. Maikapar.
Nuo rugpjūčio 15 d. įtaisau
Rygoje dirbtuvė
visokių moteriškų rūbų.
Tikiuosi, kad lietuvaitės paturės lietuve. — Su tikra pagarba
A. Zylevičienė.
Rycerių g. № 39 butas 10 (kertė Suvorovo g.)
Reikalingas darbininkas
mebliams išvežioti. Kreipties: Elizavetinskaja № 85a (meblių magaz.).

Meldžiu tėmyti!
Grabai.
P. Ozolino,
Rygos grabų fabrikas
apdovanotas aukso ir sidabro medaliais ir garbės diplomais.
Pasiulo visokių pulkių grabų: metalinių, ažuolinių, gelumbe apmuštų ir lakiruotų, taip-gi ir kapams suolių.
labai pigiai.
Fabriko sakrovos: Rygoje — Aleksandro gatv. № 97 ir Kicierių g. № 4, priešais miesto ligonbučio. Volmere — Rygos-g. № 32.
S. 16—10

Pr. Štukas.
Speciališką meblių
dirbtuvė ir krautuvė.
Elizavetinskaja gatv. № 85-a, Bergo bazare.
Telefonas № 8705.
Dirbtuvė už savo dailų darbą 1907 m. gavo pagyrimo diplomą, o 1908 m. — medalį.
Krautuvėje gauinama pasirinkti puikiausių meblių, visokių didumo zerkolų, krasių ir krasių, šėpų, komodų, lovų, taip-pat ir minkštų meblių garniturų, ir visa tat pigiomis kainomis.
Reikalinga tarnaitė
kreipties Elizavetinskaja № 85a (meblių magaz.)